

N:o 156.

Ank. till Riksd. kansli den 22 maj 1907, kl. 8,30 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af viss del af skillnadsarrende för förra militiebostället 1 mantal Edsberga n:o 4 i Östergötlands län.

(I. A.)

Uti en den 26 april innevarande år till Riksdagen afgifven, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 189) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva,

att, därest förutvarande arrendatorn af förra militiebostället Edsberga n:o 4 i Östergötlands län Carl August Hultgren före den 1 september innevarande år till vederbörande kronouppbördsman erlade 2,457 kronor, utgörande femtio procent af den skuld, hvori han häftade till statsverket för skillnadsarrenden, som han kontraktsenligt varit skyldig erlägga, han måtte befrias från vidare betalningsskyldighet för ifrågasvarande skuld.

I detta ärende har departementschefen till förberörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Genom kontrakt den 17 oktober 1884 upplät domänstyrelsen på arrende under 20 års tid räknadt från den 14 mars 1885 till Carl August Hultgren förra löjtnantsbostället 1 mantal Edsberga i Landeryds socken och Hanekinds härad af Östergötlands län mot en årlig arrendefgift af 1,355 kronor och på villkor, bland andra, att arrendatorn, som ställt godkänd borgen för arrendevillkorens fullgörande under de

sju första arrendeåren, skulle minst ett år före berörda tids utgång aflämna en lika beskaffad borgen för därpå följande sex år samt att, om arrendatorn underlåte att iakttaga sina skyldigheter i afseende å säkerheten för arrendevillkorens fullgörande, arrenderätten vore förverkad, hvarvid, om styrelsen funne skäl att för de återstående arrendeåren egendomen genom offentlig auktion till den högstbjudande utarrendera, arrendatorns bo skulle ansvara för den förlust, som, genom arrendesummans nedgående under hvad förut bestämts, därvid kunde uppkomma.

Då arrendatorn under år 1891 enligt kontraktet skulle ställa ny borgen för de följande sex åren, underlät han detta, hvarför styrelsen å arrendeauktion utbjöd egendomen på nytt arrende och med sökandens svärfader Petter Erik Carlsson den 3 juli 1891 afslöt kontrakt för återstående 13 arrendeår mot en årlig arrendeavgift af 977 kronor.

Ifrågavarande kontrakt blef sedermera genom styrelsens transportresolution den 17 november 1899 öfverlätet å Hultgrens dotter Hilma Teresia Hultgren. För närvarande innehafves egendomen af den sistnämnda på 20 års arrende från den 14 mars 1905 mot en årlig avgift af 1,070 kronor.

Uti underdänig ansökning den 8 april 1905 anhöll Hultgren, att Kungl. Maj:t i nåder måtte efterskänka det belopp, som han enligt kontraktet vore skyldig utgifva i skillnadsarrende, uppgående till 4,914 kronor.

Genom nådigt bref den 25 augusti 1905 förklarade Kungl. Maj:t den underdäniga ansökningen ej till annan Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda, än att handlingarna i ärendet öfverlämnades till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län, som ägde att, utan hinder däraf att ansökningen blifvit till Kungl. Maj:t ingifven, densamma till pröfning upptaga, hvarefter Kungl. Maj:ts befallningshafvande uti utslag den 6 december 1905 på anförda orsaker förklarar sig i ärendets dåvarande skick icke kunna vidtaga någon åtgärd.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande jämte yttranden af vederbörande domänintendent och kronofogde samt eget underdänigt utlåtande öfverlämnad ansökning har nu Hultgren förnyat sin anhållan om efterskänkande af ifrågavarande skillnadsarrende eller, därest detta ej kunde medgifvas, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godtaga femtio procent af nämnda belopp såsom full likvid för kronans ifrågavarande fordran.

Till stöd för denna sin anhållan har sökanden anført, bland annat, att det ganska snart efter arrendets öfvertagande blifvit honom klart,

att afgiften vore för hög och skulle varit för hög, äfven om egendomen befunnit sig i det yppersta skick; att den emellertid varit betydligt vanhäfddad; att särskildt husen varit mycket gamla och dåliga och kräfft dryga underhållskostnader; att då sökanden insett, att han ej skulle kunna i längden komma ut med det höga arrendet, han ansett sig ej böra genom att anlita andra personer om borgen utsätta dem för en gifven risk; att, oaktadt ifrågavarande egendom sedan 1892 varit till andra personer upplåten, sökanden därstädes haft sin bostad och utan godtgörelse från statsverket å egendomen nedlagt arbete, värderadt, enligt ansöknings bifogad uppgift, till omkring 3,360 kronor; att under denna tid nyodlats omkring 5 tunnland, så att åkerarealen nu utgjorde närmare 80 tunnland, hvarjämte all åkerjorden utom 6 till 7 tunnland på bästa sätt täckdikats, dels med dels utan bidrag från kronan; att det vore klart, att då egendomen nu trots alla förbättringar lämnade mindre arrende än det sökanden varit skyldig utgöra, detta varit för högt; samt att sökanden vore fullständigt i saknad af utmättningsbara tillgångar, men att, då medvetandet om skulden kändes för sökanden tryckande, han genom anhörigas bistånd lyckats göra ifrågavarande erbjudande om betalande af halva skuldens belopp.

Domänintendenten har, med förmälan att sökanden under den tid, han brukade gården, på densamma nedlagt allt hvad han ägde, samt att därefter hans svärfar och barn fortsatt egendomens förbättrande, tillstyrkt ansöknings.

Kronofogden har upplyst, att sökanden årligen blifvit affordrad ifrågavarande skillnadsarrende men befunnits sakna utmättningsbara tillgångar till dess gäldande, och har kronofogden, enär sökanden, enligt hvad kronofogdens yttrande i afskrift närlagdt intyg utvisade, vid undersökning, som den 30 april 1906 ägt rum, fortfarande saknade utmättningsbara tillgångar till gäldande af skillnadsarrendet samt någon utsikt icke torde förefinnas, att sökanden skulle kunna komma i tillfälle att gälda beloppet, jämväl tillstyrkt ansöknings om efterskänkande af halva beloppet, därest återstoden inbetalades.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har förklarat sig anse, att, äfven om sökanden icke kunde få räkna sig till godo de förbättringar i afseende å häfd och byggnader, som skett efter hans afträddande af arrendet, den i ansöknings verkställda utredningen tydligt gifve vid handen, att den af sökanden bjudna arrendesumman varit för hög i förhållande till fastighetens beskaffenhet vid tiden för arrendets upplåtande

till sökanden, hvarför detsamma måst åsamka honom förlust. Då det af sökanden gjorda erbjudandet å ena sidan innebure ett uttryck af hans goda afsikt att göra rätt för sig, så långt det vore honom möjligt, och å andra sidan vore en fördel för statsverket, samt sökanden, som uppnått 60 års ålder, efter all sannolikhet icke kunde genom sitt arbete förvärfva något utöfver hvad som erfordrades för hans uppehälle, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att, därest sökanden inom viss tid till vederbörande kronouppbördsman inbetalade femtio procent af ifrågavarande arrendefordran, han måtte befrias från vidare betalningsskyldighet.

I underdånigt utlåtande har efter nådig remiss domänstyrelsen instämt i Kungl. Maj:ts befallningshafvandes hemställan.

Statskontoret, som jämväl anbefallts att i ärendet afgifva yttrande, har ansett skäl föreligga att förorda antagandet af det gjorda ackordsanbudet.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts för-
varande proposition.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.